

UCHWAŁA

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant Kamila Zacharz

przy udziale X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego w G. oraz A. G. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w L.,

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu 24 września 2025 r., zażalenia sędziego, na uchwałę Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2024 r., sygn. akt I ZI 25/24, zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej

uchwalił:

uchyla zaskarżoną uchwałę i sprawę przekazuje Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Zbigniew Korzeniowski

Wiesław Kozielewicz

Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Pismem z 8 kwietnia 2024 r. Prokurator Okręgowy w L. złożył wniosek do Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w G. – X. Y., za przestępstwo polegające na tym, że w dniu 22

stycznia 2024 r. w R. na ul. [...] i [...], będąc w stanie nietrzeźwości, przy czym zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego przez niego powietrza wynosiła 1,10 mg/l, prowadził w ruchu lądowym pojazd marki „C.” [...], nr rej. [...], tj. za czyn z art. 178a § 1 k.k.

W toku posiedzenia 17 grudnia 2024 r. Sąd Najwyższy wydał postanowienie, którym nie uwzględnił wniosku X. Y. o odroczenie terminu posiedzenia (k. 50v-51).

W toku postępowania pierwszoinstancyjnego, przeprowadzonego 17 grudnia 2024 r., Sąd Najwyższy ustalił następujący stan faktyczny:

X. Y. jest sędzią Sądu Rejonowego w G. W dniu 22 stycznia 2024 r. około godziny 8:00 rano A. P. zauważyła przez okno swojego mieszkania, jak nieznany jej mężczyzna, którym był - jak się później okazało sędzia Sądu Rejonowego w G. - X. Y., kilkakrotnie wsiadał i wysiadał ze swojego samochodu. Zachowanie obserwowanego mężczyzny doprowadziło A. P. do powzięcia przypuszczenia, że znajduje się pod wpływem alkoholu, gdyż miał on trudności z utrzymaniem równowagi.

W tym samym dniu około godziny 12:00 A. P. wyszła na spacer z trójką swoich małoletnich dzieci. W pewnym momencie zauważyła, że X. Y. wyjeżdża swoim białym samochodem marki C., o początkowych numerach rejestracyjnych [...] z osiedla położonego przy ul. [...] w R. W związku z powyższym A. P. zadzwoniła na numer 112 Centrum Powiadamiania Ratunkowego, informując o powziętym podejrzeniu prowadzenia pojazdu przez mężczyznę w stanie nietrzeźwości.

Dyżurny Komendy Miejskiej Policji w R. skierował w związku z powyższym patrol Policji w rejon ulicy [...] w składzie funkcjonariuszy: M. W. i K. K.

O godzinie 13:22 funkcjonariusze Policji zauważyli biały samochód marki C., o początkowych numerach rejestracyjnych [...], jadący ul. [...] w kierunku ulicy [...]. Funkcjonariusze Policji zatrzymali do kontroli drogowej wskazany wyżej pojazd, a gdy kierujący otworzył szybę, zapytali czy spożywał alkohol. Kierujący pojazdem X. Y. oświadczył, że przed dwoma godzinami spożył 0,5 litra wódki w postaci dwóch ćwierćlitrówek „cytrynówki”. Kierujący pojazdem X. Y. wyraził zgodę na poddanie go badaniom na zawartość alkoholu w wydychanym przez niego powietrzu przy użyciu alkomatów.

Po przeprowadzeniu wskazanych badań ustalono, iż zawartość alkoholu w powietrzu wydychanym przez SSR X. Y. wynosiła: o godz. 13:24 - 1,10 mg/1; o godz. 13:49 - 1,06 mg/1; o godz. 14:59 - 0,89 mg/1; o godz. 15:02 - 0,84 mg/1 oraz o godz. 16:59 - 0,70 mg/1.

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2024 r., sygn. akt [...], zatrzymano prawo jazdy wydane X. Y. (k. 24).

Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu, że wniosek prokuratora Prokuratury Okręgowej w L. w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w X. Y. G. za czyn z art. 178a § 1 k.k. zasługiwał na uwzględnienie. Weryfikacja materiału dowodowego, dokonana w kontekście dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia opisanego we wniosku czynu, prowadzi bowiem do przekonania, iż zaprezentowana przez wnioskodawcę wersja wydarzeń jest w uprawdopodobniona w stopniu wymaganym przez ustawodawcę.

Sąd wskazał, że przeprowadzone u sędziego X. Y. badania wykazały o godz. 13:24 - 1,10 mg/1; o godz. 13:49 - 1,06 mg/1; o godz. 14:59 - 0,89 mg/1; o godz. 15:02 - 0,84 mg/1 oraz o godz. 16:59 - 0,70 mg/1, co potwierdzało, że kierował pojazdem, znajdując się w stanie nietrzeźwości. Nie budziło również żadnych wątpliwości Sądu pierwszej instancji, iż droga, którą poruszał się sędzia X. Y., tj. na ul. [...] i [...] w R. jest drogą publiczną, na której odbywa się ruch lądowy. Objęty wnioskiem sędzia przyznał również, że dwie godziny przed rozpoczęciem jazdy spożył 0,5 litra wódki w postaci dwóch ćwierćlitrówek „cytrynówki”, a już spożycie takiej ilości alkoholu niewątpliwie prowadzi do stężenia alkoholu we krwi przekraczającego 0,5‰. Sąd Najwyższy orzekając w pierwszej instancji uznał, że sędzia X. Y. co najmniej godził się zatem na to, że stężenie alkoholu w jego organizmie przekracza dopuszczalne normy. Ujawniona wartość stężenia alkoholu w jego organizmie była przy tym tak wysoka, że za dostatecznie uzasadnione należy przyjąć, iż wiedział on, że znajduje się w stanie nietrzeźwości.

Sąd Najwyższy zaznaczył, że dokonując oceny objętego wnioskiem zachowania sędziego, w zakresie dostatecznie uzasadnionego podejrzenia jego popełnienia, nie można przyjąć, aby stopień społecznej szkodliwości czynu mógł być na tym etapie postępowania oceniony jako znikomy. Podkreślił, że stwierdzona

została wysokość stężenia alkoholu w organizmie sędziego ponad czterokrotnie przekraczająca wartość określoną w art. 115 § 16 k.k. Czyn ten na obecnym etapie postępowania Sąd określił jako cechujący się znaczną szkodliwością społeczną.

Zgodnie z art. 129 § 2 u.s.p. Sąd Najwyższy, wydając uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 178a k.k., zobligowany był jednocześnie do zawieszenia go w czynnościach służbowych. Konsekwencją powyższego było obligatoryjne, na podstawie art. 129 § 3 u.s.p., obniżenie wynagrodzenia sędziemu X. Y. o 40% na czas trwania zawieszenia.

Uchwałą z 17 grudnia 2024 r., wydaną w sprawie I ZI 25/24, Sąd Najwyższy zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w G. – X. Y., za czyn polegający na tym, że w dniu 22 stycznia 2024 r. w R. na ul. [...] i [...], będąc w stanie nietrzeźwości, przy czym zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego przez niego powietrza wynosiła 1,10 mg/l, prowadził w ruchu lądowym pojazd marki „C.” [...], nr rej. [...], tj. za czyn z art. 178a § 1 k.k.

W punkcie drugim uchwały Sąd Najwyższy zawiesił sędziego w czynnościach służbowych zaś w jej punkcie trzecim obniżył sędziemu Sadu Rejonowego w X. Y. G. wynagrodzenie o 40% na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych. Kosztami postępowania immunitetowego Sąd Najwyższy obciążył Skarb Państwa.

Zażalenie na uchwałę wywiódł pismem z 14 stycznia 2025 r., sędzia Sądu Rejonowego w X. Y. G., który zaskarżył w całości uchwałę Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2024 r., sygn. akt I ZI 25/24.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. Rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 79 § 1 pkt 4) k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 113 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez rozpoznanie sprawy bez udziału obrońcy pomimo tego, że zachodzi uzasadniona wątpliwość czy stan zdrowia psychicznego odwołującego się pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz niewyznaczenie obrońcy z urzędu bez wniosku odwołującego się, pomimo tego, że odwołujący się z uwagi na stan zdrowia nie mógł sam tego uczynić;

2. Rażąco obrazę przepisów art. 2 i art. 45 Konstytucji RP poprzez wydanie uchwały przez sąd nienależycie obsadzony, który nie posiada statusu niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi traktatu o Unii Europejskiej w zw. z art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych;

3. Rażąco obrazę przepisów mającą wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 80 § 2e ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez przeprowadzenie posiedzenia w dniu 17 grudnia 2024 r. oraz prawa materialnego poprzez naruszenie przepisu art. 32 Konstytucji RP i wydanie uchwały, pomimo usprawiedliwienia swojego niestawiennictwa przez odwołującego się i pozbawienie go konstytucyjnie i traktatowo gwarantowanego prawa do obrony, a także w sytuacji, kiedy w podobnych sprawach, w razie nieobecności obwinionego zapewniano udział co najmniej obrońcy;

4. Rażąco obrazę przepisu art. 129 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez nieuwzględnienie sytuacji rodzinnej odwołującego się przy ustaleniu poziomu obniżenia wynagrodzenia odwołującego się na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały jako wydanej z rażącym naruszeniem przepisów postępowania i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi w I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I

Skarżący bezzasadnie kwestionuje Sąd Najwyższy, który rozpoznał jego sprawę w pierwszej instancji i 17 grudnia 2024 r. wydał zaskarżoną uchwałę, w sprawie o sygn. akt I ZI 25/24.

Nie ma podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji i w tym zakresie zażalenie nie jest zasadne.

Zarzuty zażalenia nie są uprawnione i uzasadnione.

Podobne zarzuty zostały negatywnie ocenione w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 22 września 2025 r., sygn. akt II ZO 29/26, pozostawiającego bez rozpoznania wniosek o wyłączenie SSN Wiesława Kozielowicza, SSN Zbigniewa Korzeniowskiego oraz SSN Pawła Wojciechowskiego od rozpoznania sprawy o sygn. akt II ZIZ 7/25.

Odnosząc się do dalszych zarzutów należy stwierdzić, iż skarżący pomija, że ustroj i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy.

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP).

Sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony (art. 179 Konstytucji RP).

Sędziowie są nieusuwalni (art. 180 ust. 1 Konstytucji RP). Kwestowanie statusu sędziów i Izby Sądu Najwyższego nie ma zatem podstaw.

Ponadto wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy nie może być dowolne. Podstawy wyłączenia określa ustawa, zgodna z ustawą zasadniczą (art. 40 k.p.k., art. 41 k.p.k.).

Oceny tej nie zmieniają uchwały Sądów Polskich i orzeczenia Sądów Europejskich, gdyż nie stanowią źródła prawa powszechnego (art. 87 Konstytucji RP) i dlatego nie zastępują regulacji ustrojowych polskiej ustawy zasadniczej, określających ustroj i właściwość sądów w Rzeczypospolitej Polskiej.

Prymat prawa krajowego przed regulacjami prawa unijnego oraz orzeczeniami Sądów Europejskich, określający pierwszeństwo decydowania przez Rzeczpospolitą Polską o własnym wymiarze sprawiedliwości, potwierdziły wyroki Trybunału Konstytucyjnego (zob. choćby wyroki: z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 7 października 2021 r., K 3/21; z 24 listopada 2021 r., K 6/21; z 23 stycznia 2022 r., P 10/19; z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Po likwidacji Izby Dyscyplinarnej i po powołaniu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądy Europejskie nie zakwestionowały statusu tej Izby.

II

Zasadne są zarzuty zażalenia dotyczące nieuwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji wniosku skarżącego o odroczenie posiedzenia.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, nieuwzględniającym wniosku sędziego X. Y. o odroczenie posiedzenia wyznaczonego na 17 grudnia 2024 r.

Sąd pierwszej instancji nie powinien poprzestać na stwierdzeniu, że sędzia może bronić się przed uchyleniem immunitetu, gdy stawia się na posiedzenie Sądu. Z tej przyczyny, że odmienność regulacji postępowania immunitetowego nie idzie tak daleko, że uprawnienie sędziego do udziału w posiedzeniu aktualizuje się tylko wtedy, gdy sędzia się na nim stawia (protokół posiedzenia z 17 grudnia 2024 r.).

Postępowanie immunitetowe ma swą podstawę w Konstytucji RP (art. 181).

Wprawdzie nie jest to sprawa karna ani cywilna, to jednak postępowanie z wniosku o uchylenie sędziemu immunitetu, jest postępowaniem sądowym. Powinno zatem zapewniać minimum gwarancji właściwych dla tego postępowania.

Skarżący zasadnie odwołuje się do tego minimum gwarancji, wskazując, że choroba uniemożliwiała mu udział w posiedzeniu i samodzielną obronę w sprawie.

Sędzia wyraźnie wskazał we wniosku, że chciał brać udział w posiedzeniu i bronić się, lecz uniemożliwiał mu to gorszy stan zdrowia. Do wniosku załączył zaświadczenie od lekarza psychiatry.

W takiej sytuacji należało mieć na uwadze podstawowe prawa do obrony wynikające z Konstytucji (art. 42 Konstytucji RP).

Wykładnia przepisów o postępowaniu immunitetowym zawężyła to prawo, skoro przyjęto, że skoro sędzia nie stawiał się na posiedzenie, to wniosek o uchylenie immunitetu mógł zostać rozpoznany.

Sędzia X. Y. chciał się bronić i należało mu to umożliwić, w sytuacji określonej niezdolności chorobowej, której Sąd pierwszej instancji nie zakwestionował.

W postępowaniu karnym podobna sytuacja mogłaby być oceniona jako naruszenie przepisów wskazanych w zażaleniu skarżącego.

Sędzia w postępowaniu immunitetowym nie powinien być w gorszej sytuacji niż podejrzany albo oskarżony w sprawie karnej.

W sytuacji przedstawionej przez sędziego X. Y. we wniosku, popartym zaświadczeniem lekarza psychiatry, Sąd I instancji powinien odroczyć posiedzenie lub ustanowić sędziemu obrońcę z urzędu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 133
usp, obciążając nimi Skarb Państwa.

[M. T.]

[r.g.]

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Koziół Paweł Wojciechowski